

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
1549-19

meddelad i Stockholm den 22 juni 2020

KLAGANDE

Allmänna ombudet för socialförsäkringen
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 14 januari 2019 i mål nr 3707-18

SAKEN

Bostadsbidrag

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver förvaltningsrättens och kammarrättens domar och fastställer Försäkringskassans beslut.

Dok.Id 215427

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

1. Bostadsbidrag är ett behovsprövat ekonomiskt stöd som kan sökas av bl.a. barnfamiljer. Syftet med stödet är att ge hushåll med låga inkomster möjlighet att bo i tillräckligt stora bostäder. Bostadsbidragets storlek bestäms utifrån hushållets storlek och samlade inkomster samt bostadskostnaden och bostadsytan.
2. Stödet ges för den bostad där sökanden är bosatt och folkbokförd. Personer som är gifta med varandra anses bo tillsammans och ska då gemensamt ansöka om bostadsbidrag. Bidraget beräknas sedan för makarna tillsammans avseende den aktuella bostaden. En gift person kan emellertid få bostadsbidrag som ensamstående om han eller hon visar att makarna inte lever tillsammans.
3. AA är sedan 1997 gift med BB och de har tio gemensamma barn födda mellan 1998 och 2017. BB är emellertid gift även med en annan kvinna. Det handlar alltså om ett utomlands ingånget polygamt äktenskap (månggifte). Skatteverket har registrerat båda äktenskapen i folkbokföringsregistret. BB är tillsammans med sin andra hustru folkbokförd på en annan adress än AA och får bostadsbidrag för den bostaden.
4. Efter ansökan beviljade Försäkringskassan AA preliminärt bostadsbidrag som ensamstående för perioden december 2016–november 2017. Med hänvisning till makars inbördes underhållsansvar beräknades emellertid bidraget utifrån hennes och BBs sammanlagda inkomster.
5. Allmänna ombudet för socialförsäkringen överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Göteborg och yrkade i första hand att AA såsom gift skulle nekas bostadsbidrag och i andra hand att hon såsom ensamstående skulle få bostadsbidrag men att endast hennes egna inkomster då skulle läggas till grund för beräkningen av bidragets storlek samt anförde följande.

DOM

Mål nr
1549-19

6. AA och BB är registrerade som gifta i folkbokföringsregistret. Registreringen är emellertid inte avgörande för om äktenskapet ska erkännas i andra sammanhang. Det finns därmed två sätt att bedöma AAs rätt till bostadsbidrag.
7. Det ena sättet är att äktenskapet mellan AA och BB erkänns. Personer som är gifta med varandra anses bo tillsammans och bostadsbidrag kan endast erhållas för en bostad. BB får redan bostadsbidrag för den bostad där han är folkbokförd. AA kan då få bostadsbidrag endast om hon visar att samlevnaden har upphört. Hon har inte gjort det utan tvärtom framgår av utredningen att BB bor växelvis hos sina båda hustrur.
8. Det andra alternativet är att äktenskapet inte erkänns med hänsyn till att Skatteverkets prövning är summarisk och att polygama äktenskap normalt inte erkänns i Sverige. AA kan då få bostadsbidrag som ensamstående. Om man inte betraktar BB som i rättslig mening make till AA bör hans inkomster inte beaktas vid beräkningen av hennes bostadsbidrag.
9. Förvaltningsrätten biföll överklagandet på så sätt att AA inte hade rätt till bostadsbidrag för den i målet aktuella perioden. Enligt förvaltningsrätten skulle AA betraktas som gift. Eftersom makarna har tio gemensamma barn och det av utredningen framgick att BB tidvis bor hos AA kunde hon inte anses ha visat att samlevnaden hade upphört och att rätt till bostadsbidrag som ensamstående därmed fanns.
10. Allmänna ombudet överklagade domen till Kammarrätten i Göteborg och yrkade att AA skulle få rätt till bostadsbidrag såsom ensamstående och att BBs inkomster inte skulle påverka bostadsbidragets storlek.
11. Kammarrätten avslog överklagandet. Kammarrätten, som utgick från att AA och BB skulle anses vara gifta med varandra, ansåg i likhet med förvaltningsrätten att AA inte hade visat att hon och BB inte levde tillsammans. Vidare konstaterade kammarrätten att ansökan om bostadsbidrag hade gjorts på ett felaktigt sätt. En

DOM

Mål nr
1549-19

ansökan som avser makars bostad ska vara gemensam, om det inte finns särskilda skäl för att ansökan görs av den ena maken. Det förhållandet att AAs make dessutom är gift med en annan kvinna ansågs inte utgöra särskilda skäl för att hon skulle få ansöka om bostadsbidrag ensam.

YRKANDEN M.M.

12. *Allmänna ombudet för socialförsäkringen* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva underinstansernas avgöranden och förklara att AA har rätt till bostadsbidrag som ensamstående och att BBs inkomster inte ska påverka bostadsbidragets storlek.
13. AA har beretts tillfälle att yttra sig men har inte hörts av.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

14. Frågan i målet gäller tillämpningen av reglerna om bostadsbidrag för makar i ett polygamt äktenskap.

Rättslig reglering m.m.

15. Bestämmelser om bostadsbidrag finns i 94–98 kap. socialförsäkringsbalken.
16. Allmänna bestämmelser, inklusive vissa definitioner, finns i 95 kap. Av 5 § 1 framgår att när det gäller bostadsbidrag avses med hushåll barnfamiljer, makar utan barn och ensamstående utan barn. Med makar avses enligt 5 § 3 makar som lever tillsammans. Av 6 § framgår att sambor likställs med makar när det gäller bostadsbidrag. Enligt 7 § ska personer som är gifta med varandra anses bo tillsammans om inte den som ansöker om bostadsbidrag eller den som får bidraget visar något annat.

17. Bestämmelser om rätten till bostadsbidrag finns i 96. kap. Enligt 2 § andra stycket lämnas bostadsbidrag endast till kostnader för en bostad där den försäkrade är bosatt och folkbokförd. Vidare krävs att han eller hon äger eller innehar bostaden med hyres- eller bostadsrätt. Om det finns särskilda skäl, får bidrag dock lämnas till kostnaderna för en bostad där den försäkrade inte är folkbokförd.
18. Bostadsbidraget beräknas utifrån den försäkrades bidragsgrundande inkomst enligt bestämmelser i 97 kap. Enligt 29 § första stycket gäller vidare att Försäkringskassan efter särskild utredning får avslå en ansökan om bidrag eller dra in eller sätta ned bidraget om det är uppenbart att den försäkrade på grund av hushållets inkomst eller förmögenhet eller någon annan omständighet inte behöver det bostadsbidrag som kan beräknas enligt bestämmelserna i socialförsäkringsbalken. Av andra stycket framgår att ett sådant beslut får fattas även om viss inkomst eller förmögenhet inte ska räknas in i den bidragsgrundande inkomsten.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

19. Skatteverket har registrerat äktenskapet mellan AA och BB i folkbokföringsregistret. Registreringen inom folkbokföringen av ett utländskt äktenskap är dock inte bindande för hur frågan om erkännande av äktenskapet ska bedömas i andra sammanhang (HFD 2012 ref. 17).
20. Regleringen om bostadsbidrag i socialförsäkringsbalken bygger på att en sökande ska kategoriseras som antingen ensamstående eller make/sambo. Hur den kategoriseringen ska göras framgår av 95 kap. 5–7 §§. Vilken kategori den sökande anses tillhöra får sedan betydelse för hur bostadsbidraget beräknas. För den som är ensamstående beräknas bostadsbidraget utifrån den sökandes egna inkomster medan bidraget för makar/sambor beräknas med beaktande av båda personernas inkomster.

DOM

Mål nr
1549-19

21. Som den nämnda regleringen är utformad förutsätter den att en person vid tillämpningen av bestämmelserna om bostadsbidrag kan anses vara make/sambo med endast en annan person. Att så är fallet följer också av att en försäkrad enligt 96 kap. 2 § kan få bostadsbidrag bara för en bostad. Något utrymme för att betrakta en person som make/sambo med mer än en person vid tillämpningen av dessa bestämmelser finns alltså enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening inte.
22. BB är folkbokförd på en annan adress än AA och bor där tillsammans med en kvinna som han är gift med. De får bostadsbidrag för den bostaden. Eftersom BB vid tillämpningen av bestämmelserna om bostadsbidrag inte samtidigt kan anses vara make till AA och få bostadsbidrag för den bostad som den nu aktuella ansökan gäller var det rätt av Försäkringskassan att pröva AAs ansökan om bostadsbidrag som ensamstående.
23. Som nämnts ska bostadsbidrag till en sökande som anses vara ensamstående beräknas utifrån den sökandes egna inkomster. Försäkringskassan har dock med stöd av 97 kap. 29 § socialförsäkringsbalken beaktat även BBs inkomster vid beräkningen av AAs bostadsbidrag, vilket har medfört att bidraget blivit lägre än vad som hade varit fallet om endast hennes egna inkomster hade räknats med.
24. Av det nämnda lagrummet följer att det vid beräkningen av bostadsbidrag finns möjlighet att ta hänsyn till sådana inkomster och förmögenhetsförhållanden som normalt inte beaktas. Av utredningen i målet framgår att AA och BB har tio barn tillsammans och annat har inte kommit fram än att BB regelbundet bor tillsammans med AA i den bostad som ansökan om bostadsbidrag gäller. Han får därför anses bidra till hushållets inkomster på ett sådant sätt att Försäkringskassan hade fog för att beräkna bostadsbidraget på det sätt som skedde.
25. Förvaltningsrättens och kammarrättens domar ska således upphävas och Försäkringskassans beslut fastställas.

DOM

Mål nr
1549-19

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Kristina Ståhl, Anita Saldén Enérus, Ulrik von Essen och Mats Anderson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Kristina Linderöth.